Franz Kafka

aforizmalar

Türkçesi: Osman Çakmakçı

ALTIKIRKBEŞ

Franz Kafka

Aforizmalar

Franz Kafka

(3 Temmuz 1883, Prag - 3 Haziran 1924, Kierling) Taşralı Çek proletaryasından gelip zengin bir tüccar konumuna yükselmiş bir baba ile zengin ve aydın bir Alman Yahudisi annenin çocuğu olan Franz Kafka, içe dönük ve huzursuz kişiliğini büyük ölçüde annesine borçluydu. Çeşitli ailevi ve toplumsal sebepler yüzünden çevresine yabancılaşarak büyüdü. Ailesinin Prag'daki Alman toplumuyla kaynaşma çabaları sonucunda Alman okullarında okudu. Çek kökenli bir aileden geldiği halde Almanca'yı anadili olarak kullandığı için tam bir Çek sayılmayan Franz'ı, Almanlar da tam anlamıyla kendilerinden görmediler.

Babasının zoruyla 1906'da tamamlayacağı hukuk eğitimine başladı. Eğitimini tamamladıktan sonra bir sigorta şirketine girdi. Max Brod ile tanışıp, Prag edebiyat çevresine katıldı. Sigorta şirketinde çalışmasıyla yabancılaşma duygusu iyice gelişen Kafka, 1912'de Velice Bauer ile tanıştı. 1914 ve 1917'de iki kez Felice ile nişanlanmasına rağmen yazmaktan alıkoyacağı düşüncesiyle bir türlü evlenemedi. Bu ilişkiden geriye 500'ü aşkın mektup kalmıştır.

1. Dünya Savaşı sırasında fiziksel yetersizlik nedeniyle askere alınmadı. 1917 yılında vereme yakalandın anlaşıldı. 1920'de yapıtlarını Çekçe'ye çevirmek isteyen Milena Jesenka ile tanıştı. Kendisinden 12 yaş küçük ve evli olan Milena'yla -birleşmelerinin umutsuz olduğunu bildiği halde- yıllarca mektuplaştı.

Sağlık sorunlarının artması üzerine emekliliğini istedi, son yıllarında 20 yaşındaki Dora Diamant ile mutluluğa takıldı. 1924'de Viyana yakınlarında Kierling Sanatoryumu'na kaldırıldı ve oradan çıkamadı. Prag'a gömüldü.

Nazilerin Çekoslovakya'yı işgali sırasında üç kız kardeşi de toplama kamplarında öldürüldü, Kafka ile ilgili birçok belge yok edildi. 20 yıl süren dostluklarının sonunda Kafka bütün yazdıklarını ölümünden sonra yakması için Max Brod'a vermişti. Ama Brod, dostuna ihanet ederek bu yapıtları bastırdı. 1935'de başlanan ilk toplu basım önce engellendi sonra da yasaklandı ama zaman içinde üne ve sıkı bir satış garantisine kavuştu.

Kitap

ALTIKIRKBEŞ YAYIN 21/2
Franz Kafka - Aforizmalar
Türkçesi: Osman Çakmakçı
1. baskı: Haziran 1995
2. baskı: Ocak 1998
Yayın Yönetmenleri Kaan Çaydandı / Çetin Şan
Kapak Tasarımı: 2 Tasarım | Mehmet Ulusel /Erol Egemen Düzeltmen: D. Üzgün
Dizgi: Altıkırkyedi

P.S.: Tüm fotokopi fanzinler, yukarıdaki açıklamadan bağımsızdırlar. Onlar istedikleri ALTIKIRKBEŞ kitabını veya metnini çoğaltabilir, bozup yeniden yaratabilirler. Okurlarımızı yasal dergileri değil “fotokopi fanzinleri” izlemeye çağırıyoruz. Onlar sizi uçurumdan aşağı itecek güce sahiptirler ve uçmayı öğrenmenin zamanı geldi.

Yaşasın FOTOKOPİ , Yaşasın KAOS.

ALTIKIRKBEŞ YAYIN

bir Kaybedenler Klübü tribidir.

ALTIKIRKBEŞ NOTU

Daha yayınevi kurulmadan önce, selüloz ürünleri üzerine yoğunlaşan bir dergiye, yayınevimizi ve yaptığı işleri bir nebze olsun tanıtabilmek amacıyla yazdığımız bir yazıda, aynen şu cümlelere yer vermiştik: “Kafka kitaplarına dokunma isteğine alternatif dokunma nesneleri üretmek… “

Korkarız ki bu kitapla birlikte, yukarıda ifade ettiğimiz amacımızdan sapma noktasına gelmiş oluyoruz. Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, çok sayıda genç kızın elinizdeki kitabı başından sonuna kadar okuma olasılığı hayli yüksek görünüyor. Bunun Türk kültür hayatına ve diğer hayatlara ne gibi etkiler yapacağı konusunda hiçbir fikrimiz olmamakla beraber, şu saatlerde yapabileceğimiz başka bir şey de yok. Hiç olmazsa bu kitapla Black Jack yapmış oluyoruz.

Kitabın İngilizce versiyonunu, bahara hazırlanan yağmurlu bir günde, Beyoğlu’nda yürürken gördük. Sonra Kadıköy’de çevirmenimize gösterdik. Heyecanlandı. Derken zaman geçti, çeviriyi sorumlumuz M. Ulusel’e gösterdik. Daha önce hiç Kafka kapağı deneyimi yoktu. Bir eksiğini daha kapatabildiği için gülümsedi. Filtresiz Pall Mall’ını küllüğe bastırırken, evindeki bir günlükte olan Kafka desenlerini hissedip aradı. Aranan bulunmaz kuralıyla karşılaşınca, H.T.‘yi A.K.‘e yollayıp görüntüleri sağladık.

Her şey bir yana, sizin bu kitabı elinize alıp okumanız, çok hoş, gerçekten. Ama tüm bunların üstüne bir de ikinci baskıyı yapabilmek tuhaf, çok tuhaf.

Karanlık günler için bir Kafka şekerlemesi. Yol gösterici, Kafka’nın özü.

Karşı cinsten uzak durun.

franz kafka

aforizmalar

(günah , ıstırap, umut ve doğru yol üzerine)

(O:1920 günlüğünden aforizmalar)

türkçesi: osman çakmakçı

desenler: dr. franz kafka

ALTIKIRKBEŞ YAYIN istanbul, 1998

İhanetini gerçekleştirip bize bu kitabı sunan Max Amca'yı Lucien Bernhard'ın çizgisiyle anıyoruz.

kitap üzerine birkaç not

Elinizde tuttuğunuz bu kitapta “Günah, ıstırap, umut ve doğru yol üzerine aforizmalar” ve ” O : 1920 günlüğünden aforizmalar” başlıklarıyla iki ayrı bölümde yayınlanan aforizmaları Franz Kafka, Ekim 1917 ile Şubat 1920 arasında, kısa süren iki yaratıcılık döneminde yazmıştı. O tarihlerde Kafka’nın iç dünyası büyük yıkımlarla karşı karşıyaydı: vereme yakalandığını daha yeni öğrenmiş; uzatmalı nişanlısı Felice Bauer’den ayrılmış; 1908’den 1922’ye kadar çalıştığı İşçi Kaza Sigortası Şirketi’nden hastalığından ötürü uzun süreli bir izin almış ve ‘tek oğullarının’ ailesine ne evliliğini ne de ünlü bir yazar olarak kabul edildiğini görme mutluluğunu tattıramayacağını artık kabullenmişti.

Bu aforizmaların yazımına gösterdiği özenden, onların rastgele şekillenmiş düşünceler değil, aksine Kafka’nın zihninde belirli bir bütünlüğe sahip oldukları ve hatta belki de onları yayınlamayı düşündüğü anlaşılıyor. Kafka’nın yaşam ve ölüm, iyi ve kötü, ve sanatın işlevi üzerine düşüncelerini açıkça ortaya koyan bu aforizmalara hakim olan hava bize Hölderlin, Rilke ve Heidegger gibi romantik ve post-romantik yazarları anımsatıyor.

Ama ne yazık ki Kafka, ömrünün son yıllarındaki tasarılarının birçoğunda olduğu gibi, bu tasarısını da tamamlayamamış ve bu aforizmalar dizisi, başlıksız, yarım kalmış çalışmalarının arasına katılmıştı. Eğer “vefalı” arkadaşı Max Brod, bu sayfalan bir araya getirip de düzenlememiş olsaydı, Kafka’nın gerçekten de ayrı bir eser bütünlüğü taşıyan bu aforizmaları gün ışığına çıkmamış olacaktı.

Günah, ıstırap, umut ve doğru yol üzerine aforizmalar Kafka, sekiz tanesi hariç bu aforizmaları Ekim 1917 ile Şubat 1918 arasında, o sırada kullanmakta olduğu ve *“Oktav Defteri G”* ve *“H”* olarak bilinen iki deftere kaydetmiş, ve Şubat sonlarında, özel olarak hazırladığı ve numaralandırdığı küçük sayfalara geçirmişti.

Daha sonra eksik numaraları bir öncekine ekleyerek numaralandırmadaki boşlukları doldurdu: 8/9, 11/12, 70/71 gibi. 65 ve 89 numaralı sayfalar hâlâ kayıptır.

Öbür sekiz aforizma ise, 1920’lerin sonlarına doğru kaleme alınmıştır. Kafka, bunları ayrı ayrı aforizmalar olarak 26, 29, 39, 54, 74, 99, 106 ve 109 numaralı sayfalara kopya etmişti.

O:1920 günlüğünden aforizmalar

Kafka'nın *Günlüklerinde* aforizma niteliğine sahip birçok bölüm bulunur, ancak burada yayınlanan bölüm bir bütünlük göstermektedir. Bu bölüm, bağımsız bir parça olarak, bizim de burada kullandığımız *"O"* başlığıyla, Max Brod tarafından daha önce yayınlanmıştı. İki aforizma, *"Dünyada korku, acı ve yalnızlığın…"* ve*"Zayıf dayanma gücü…"* (2 Şubat), Günlük defterinde değil, ayrı bir sayfada bulunmuştur ama elyazmalarına bakılınca bu parçaların Günlüğe dahil olduğu anlaşılmaktadır.

Türkçe'de aforizmalar

Bu kitapta bir arada ve bir bütünlük içinde yayınladığımız aforizmalar daha önce, Türk dilinin uzman Kafka çevirmeni *Kâmuran Şipal'in* hazırladığı çeşitli kitaplarda ayrı parçalar halinde yayınlandı, ancak elinizde tuttuğunuz kitaba göre birtakım farklılık göstermektedir.

Kafka'nın ülkemizde parça parça yayınlanan aforizmalarının, bir kitap bütünlüğünde okurlara ulaştırılması işinin, -diğer bazı örneklerde olduğu gibi- bize, yani Altıkırkbeş Yayın'a düşmesi tarihsel bir hatadır.

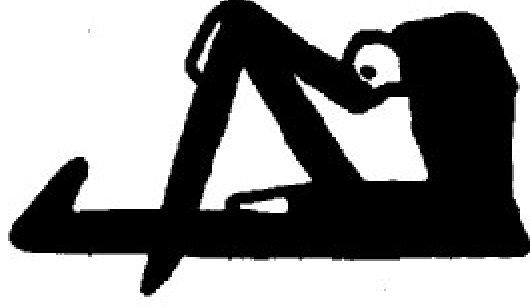
Aslında, yayıncılık tarihimizde böyle bir hata yapılması bize büyük bir keyif vermektedir.

Bir yerlerden hatırladığımız şu cümleyi söylemeden geçemeyeceğiz:

"Ölümün olduğu yerde, hiçbir şey ciddi olamaz."

Altıkırkbeş Yayın Kafka Apati Grubu

günah, ıstırap, umut ve doğru yol üzerine

1.

Doğru yol gergin bir ip boyunca gider; yükseğe değil de, hemen yerin üzerine gerilmiştir bu ip. Üzerinde yürünmek değil de, insanı çelmelemek içindir sanki.

2.

İnsanların tüm kusurları sabırsızlık, yaptıkları işte yönteme vaktinden önce son veriş, ve sözde bir sorunu sözde bir çit içine almaktır.

3.

İnsanın belli başlı iki günahı vardır, öbürleri bunlardan çıkar: sabırsızlık ve tembellik.

Sabırsız oldukları için Cennet’ten kovuldular, tembelliklerinden geri dönemiyorlar. Ama belki de belli başlı sadece bir günahları var: Sabırsızlık. Sabırsızlıklarından ötürü kovulmuşlardı, sabırsızlıklarından ötürü geri dönemiyorlar.

4.

Öte tarafa göçenlerden birçoğunun gölgesi, ölüm ırmağının dalgalarım durmaksızın yalar; çünkü ırmak bizim bulunduğumuz yerden o tarafa akar ve hâlâ bizim denizlerimizin tuzlu tadını taşır. Sonra birden tiksintiyle kabarır ırmak, gerisin geriye akar, ve ölüleri yeniden yaşamın içine bırakır. Ama ölüler mutludur; şükran türküleri söyleyip gazaba gelmiş ırmağı okşayıp severler.

5.

Belirli bir noktadan sonra geri dönüş yoktur. Bu noktaya erişmek de gerekir.

6.

İnsanoğlunun gelişiminin kesin sonuca ulaşacağı an, sürekli yinelenip durur. Devrimci düşünsel hareketlerin geçmiş bütün her şeyin geçersiz olduğunu ilan etmeleri bunun için doğrudur, henüz hiçbir şey olup bitmemiştir çünkü.

7.

Kötü‘nün elindeki en ayartıcı silah, savaşa çağrıdır. Kadınlarla yapılan savaşa benzer, ki sonu yatakta biter.

8./9.

Pis kokulu bir kancık, sayısız yavrunun üreticisi, daha şimdiden yer yer çürüyen, gerçi çocukluğumda benim her şeyimdi, her zaman sadakatle peşimden gelir, tekmeleyemem ama, onun yerine kendimi adım adım geri çekerim, nefesinin kokusuna bile tahammül edemem; yine de aksini yapmaya karar vermediğim sürece, belli belirsiz bir karaltı halinde büyüdüğünü gördüğüm köşeye doğru sürüklüyor beni; tamamen parçalara ayrışıyor, üstüme abanıyor ve benimle birlikte, kurtlanmış ve irinli dili - bir onur mu bu benim için ? - elimin üstünde, benimle son buluyor.

10.

A.‘nın burnu pek havalarda, iyilik yolunda hayli ilerlediğini sanır, bunun nedeni -çekiciliği sürekli artan biri olarak görüyor ya - kendini giderek daha çok ayartı karşısında hissetmesi, ve üstelik ayartıların şimdiye dek hiç fark etmediği yönlerden geldiğini düşünmesidir. Ama bunun gerçek nedeni, büyük bir şeytanın içine girip yerleşmesi, sayısız küçük şeytanın da büyüğüne hizmet etmek için koşuşturup durmasıdır.

11./12.

Bir elmanın birbirinden farklı görünüşleri olabilir: masanın üstündeki elmayı bir an olsun görebilmek için boynunu uzatan çocuğun görüşü, ve bir de, elmayı alıp yanındaki arkadaşına rahatça veren evin efendisinin görüşü.

13.

Bilgeliğin başladığına ilk işaret, ölmek isteğidir. Bu yaşam dayanılmaz görünür, bir başkası ise erişilmez. İnsan ölmek istediği için utanmaz artık; nefret ettiği eski hücresinden alınıp ilk işi nefret etmeyi öğrenmek olacağı yeni hücresine konulmak için yalvarıp yakarır. Bunda belirli bir inancın kalıntısı da etkilidir; taşınma sırasında efendi koridorda görünecek, tutukluya şöyle bir bakacak ve diyecektir ki: “Bu adamın yeniden hücreye kapatılmasına gerek yok. O bana geliyor artık.”

14.

Düz bir yolda yürüyor olsaydın, tüm ilerleme isteğine rağmen hâlâ gerisin geriye gitseydin, o zaman bu çaresiz bir durum olurdu; ama sen dik, senin de aşağıdan gördüğün gibi dik bir yamacı tırmandığına göre, adımlarının geriye doğru kayması, bulunduğun yerin durumundan ileri gelebilir, o zaman da umutsuzluğa kapılmana gerek yoktur.

15.

Sonbaharda bir yol gibi: temiz pak süpürüyorsun, sonra yol bir kez daha kurumuş yapraklarla örtülüyor.

16.

Kafesin biri, bir kuş aramaya çıktı.

17.

Daha önce buraya hiç gelmemiştim: daha başka türlü nefes alıyor insan burada, yanındaki yıldız, güneşten daha çok parıldıyor.

Üzerine tırmanmadan inşa etmek mümkün olsaydı, Babil Kulesi’nin yapılmasına belki izin verilirdi.

19.

Kötü‘nün ondan bir şeyler gizleyebileceğinize inanmanızı sağlamasına izin vermeyin.

20.

Leoparlar tapınağa saldırıp kutsanmış şarapları içiyorlar; bu sürekli yineleniyor; ve sonunda önceden kestirilebilir bir nitelik kazanıyor ve ayinin bir parçası haline geliyor.

21.

El taşı olabildiğince sıkı kavrar. Daha da uzağa fırlatabilmek için sıkıca kavrar taşı. Ama o kadar uzağa da götürür yol.

22.

Sen ödevsin. Ama görünürde öğrenci yok.

23.

Gerçek düşmandan sınırsız bir cesaret akar içinize.

24.

Bastığın yerin iki ayağının kapladığından daha büyük olamayacağını anlamak ne büyük bir mutluluktur.

25.

Aceleyle kaçıp ona sığınmadıktan sonra insan yaşamdan nasıl zevk alabilir?

26.

Sayısız sığınak vardır, ancak kurtuluş yolu tektir; ama kurtuluş olasılıkları yine de sığınaklar kadar çoktur.

Bir hedef var, ama yol yok; bizim yol dediğimiz şey, bir duraksamadır.

27.

Olumsuz davranışlarda bulunmak bizden istenir, olumlu davranışlar ise zaten bizimdir.

28.

Kötü'ye bir kere kapılarını açmaya gör, kendisine inanılmasını beklemez artık.

29.

Kötü'ye kapıları açmaya seni iten art niyetler senin değil, Kötü'nündür.

Hayvan, hışımla çekip alır kırbacı efendisinin elinden ve kendi efendisi olmak için kendi kendisini kırbaçlar, bilmez ki bu, efendisinin kırbacına atılmış yeni düğümün yol açtığı bir hayalden başka bir şey değildir.

30.

İyi, bir bakıma rahatsızlık vericidir.

31.

Nefsime hakim olacağım diye uğraşmıyorum. Nefse hakimiyet, tinsel varlığımdan saçılan sonsuz sayıda ışınların rastgele bir yerinde etkili olmayı istemektir. Ama çevremde böylesi çemberler çizmem gerekiyorsa, o zaman benim için en iyisi bunu bir eylemde bulunmaksızın, şaşkınlıkla devasa düzen'i ağzım açık seyrederim sadece, ve bu seyrin bana *e contrario*[1] vereceği güçten yararlanırım, o kadar.

32.

Kargalar, tek bir karganın gökleri yok edebileceğini iddia eder. Buna hiç kuşku yok, ama bu yine de göklere ilişkin hiçbir şey ifade etmez, çünkü gökyüzü kargaların yokluğu demektir.

33.

Din fedaileri bedeni küçümsemez, çarmıha gererek yüceltirler onu; bu açıdan düşmanlarıyla aynı görüştedirler.

34.

Bir gladyatörün dövüşten sonraki yorgunluğuna benziyor yorgunluğu, yaptığı iş bir memur odasının bir duvarına beyaz badana çekmekti.

35.

Sahip oluş yoktur, sadece oluş, son nefesi vermeyi, nefessiz kalarak boğulmayı özleyen oluş vardır.

36.

Önceleri sorularıma neden cevap alamadığımı anlayamıyordum, şimdiyse soru sorabileceğime nasıl inanabildiğimi anlayamıyorum. Ama gerçekte inanmıyordum ki, soruyordum sadece.

37.

Belki bir şeylere sahipsin, ama kendi varlığın yok savına verdiği cevap, bir titreme ve yürek çarpıntısı oldu sadece.

38.

Sonsuzluk yolunda nasıl böylesine kolayca ilerlediğine hayret eden birisi vardı; gerçekte hızla bayır aşağı yuvarlanıyordu.

39a.

Kötü‘ye taksit taksit ödeme yapılamaz - oysa hep böyle yapılmaya çalışılır.

Büyük İskender, gençliğinde kazandığı askeri başarılara, kurduğu mükemmel orduya, içinde hissettiği dünyayı değiştirmeye yeten güçlere karşın, Çanakkale Boğazı‘nın önünde kalıp asla karşıya geçemeyebilirdi. Bu da ne korkudan, ne kararsızlıktan, ne de irade güçsüzlüğünden olurdu, sadece yerçekimine bağlanabilirdi bu.

39b.

Sonsuzdur yol, ne kısaltılacak ne de eklenecek bir şey vardır, ama yine de herkes kendi çocuksu karışını tutar yolun üstüne. “Gerçekten de bu bir karışlık yolu gitmen gerekir, bu senden esirgenmez.”

40.

Kıyamet Günü‘nü böyle adlandırmamızın nedeni ancak bizim zaman kavramımızdır; aslında o bir tür sıkıyönetim mahkemesidir.

41.

Dünyadaki uyumsuzluk, şükür ki, sadece sayısal bir uyumsuzluğa benziyor.

42.

Tiksinti ve nefret dolu bir başı önüne eğmek.

43.

Av köpekleri henüz avluda oynaşıyor, ama avları, daha şimdiden ormanda ne kadar hızlı koşarlarsa koşsunlar, ellerinden kurtulamayacaklar.

44.

Bu dünya için koşumlarını takınman gülünç.

45.

Ne kadar çok at koşarsan, o kadar hızlı gider araban -bu, bütünün temelden söküp çıkarılması anlamına gelmez, ki bu imkânsızdır, ama kayışların koparılması, böylece özgür ve neşeli bir yolculuk olanağının ortaya çıkmasıdır.

46.

"Sein" sözcüğü Almanca'da iki anlama gelir: "var olmak" ve "onun olmak"

47.

Onlara kral ya da kralın habercileri olma seçenekleri verilmişti. Tüm çocukların yaptığı gibi hepsi haberci olmak istedi. Sadece habercilerin olmasının sebebi budur, dünyayı dolaşıp durur, yeryüzünde kral kalmadığı için, artık anlamı kalmamış haberleri birbirlerine ulaştırırlar. Bu sefil hayatlarına memnuniyetle bir son vermek isterlerdi, ama bağlılık yemini ettiklerinden bunu göze alamıyorlar.

48.

İlerlemeye inanmak henüz bir ilerleme olduğuna inanmak anlamına gelmez. Yoksa bu, inanmak için yeterli olmazdı.

49.

A. bir virtüözdür, Tanrı da onun şahidi.

50.

İnsan, içinde yok edilemez bir şeyin varlığından sürekli emin olmadan yaşayamaz; ancak gerek bu yok edilemez şey gerekse de bu güven kendisinden daima gizli olabilir. Bu sürekli gizliliğin kendini açığa vurma yollarından biri, kişisel bir tanrıya inançta kendisini gösterir.

51.

Yılanın aracılığı gerekliydi: Kötü, insanı ayartabilir, ama insan olamaz.

52.

Dünyayla arandaki savaşımda, dünyanın yanında ol.

53.

Kimseyi aldatmamak; hatta dünyayı da aldatıp onu bir zafer olanağından yoksun bırakmamalı.

54.

Tinsel dünyadan başka bir dünya yoktur; duyular dünyası dediğimiz tinsel dünyanın kötülüğüdür, ve kötülük dediğimiz de bizim sonsuz gelişimimizde bir anın gerekliliğidir ancak.

Alabildiğine güçlü bir ışıkla dünya eritilebilir. Zayıf gözlere katı görünür dünya, daha da zayıf gözler için bir yumruğa dönüşür, çok daha zayıfların önünde utangaçlaşır ve kendisine bakmaya yeltenenleri vurup devirir.

55.

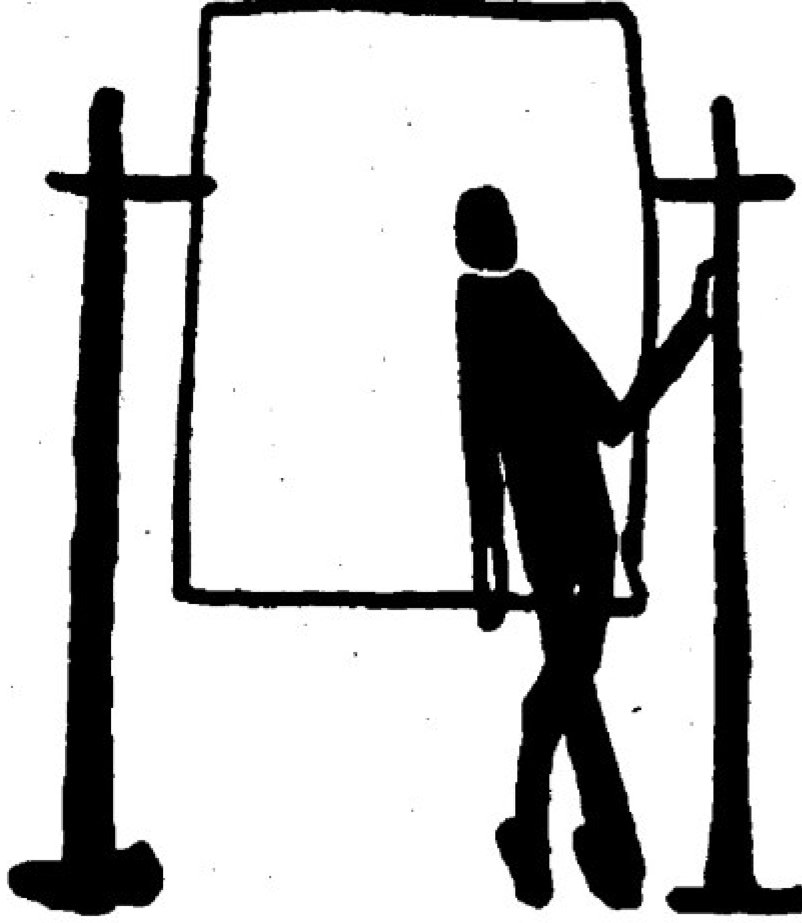
Her şey bir aldatmacadır: en az yanılmaya bakmak, normal ölçüler içinde kalmak, en aşırının peşinden gitmek. Birinci durumda ona ulaşmayı kendisi için kolaylaştırmaya çalışarak insan aldatır İyi’yi, ve eline yetersiz silahlar vererek aldatır Kötü‘yü. İkinci durumda, dünyevi işlerde bile ele geçirilmeye uğraşılmadığı için aldatılır İyi. Üçüncü durumda ise, kendisinden olabildiğince uzaklaşılarak aldatılır İyi, ve en aşırıya vardırılarak güçsüz kılınacağı umulduğu için aldatılır Kötü. Bunların içinden yeğlenebilir olarak ikinci durum görünüyor, çünkü her durumda İyi aldatılırken, hiç olmazsa bu durumda, en azından görünüşte, Kötü aldatılmamaktadır.

56.

Eğer kendi doğamız gereği onlardan uzaklaştırılmasaydık, hiçbir zaman üstesinden gelemeyeceğimiz sorular vardır.

57.

Olgular dünyasının dışında kalan her şey için dil ancak ima yollu kullanılabilir, ama yaklaşık olarak bile olsa hiçbir zaman kıyas amacıyla kullanılamaz, çünkü olgular dünyasına uygunluk içinde yalnız mülkiyet ve mülkiyet ilişkilerinden söz eder.

58.

İnsan ancak olabildiğince az yalan söylediğinde olabildiğince az yalan söylemiş olur; yoksa olabildiğince az yalan söyleme fırsatını bulduğunda değil.

59.

Bir merdivenin üzerine basılmaktan yeterince çukurlaşmamış basamağı, basamağın kendi açısından, ıssız çatılmış bir tahta parçasıdır yalnız.

60.

Dünyadan elini eteğini çeken herkes herkesi sevmelidir, onların dünyasından da elini eteğini çekmektedir çünkü. Böylece gerçek insan doğasının iç yüzünü sezmeye başlar; bu varlık sevilmez de ne yapılır; ama bunun tek koşulu vardır: sevilenin dengi olmak.

61.

Bu dünyada hemcinsini seven kimse, dünyada yalnızca kendisini seven kimseden ne daha çok ne de daha az hata yapmakladır. Sadece geriye bir soru kalıyor ki, o da insanın hemcinsini sevip sevemeyeceğidir.

62.

Tinsel bir dünyadan başka bir şeyin bulunmadığı gerçeği elimizden umudumuzu alır, ama bize bir kesinlik bağışlar.

63.

Sanatımız, gözümüzün Gerçekle kamaşmasıdır: Geri geri kaçan ucube maskelere vuran ışıktır gerçek, başka bir şey değil.

64./65.

Cennet'ten kovuluş esas olarak ebedidir: Yani Cennet'ten kovuluş kesin ve yeryüzünde yaşama kaçınılmazdır; ama yine de olayın ebediliği bize sürekli Cennet'te kalabilme olasılığını vermekle kalmaz, aynı zamanda belki de gerçekte hep orada olduğumuz anlamına da gelir, biz ister bilelim, ister bilmeyelim.

66.

O, yeryüzünün özgür ve kendini güvenlikte hisseden bir vatandaşıdır, çünkü bütün dünyevi mekânlara ulaşma imkânını ona veren yeterince uzun bir zincirle bağlanmıştır, ama yine de hiçbir şeyin kendisini çekip yeryüzünün sınırlarından öteye almasına izin verecek kadar uzun değildir bu zincir. Ne var ki aynı zamanda, gökyüzünün de özgür ve kendini güvenlikte hisseden bir vatandaşıdır, çünkü yine uzunluk bakımından öbürünün benzeri göksel bir zincirle bağlanmıştır. Yeryüzüne inmek mi istiyor, gökyüzü zincirinin tasması yakasından çeker; gökyüzüne çıkmak mı istiyor, bu kez de yeryüzü zincirinin tasması yapar aynı işi. Ama bütün bunlara rağmen, tüm olanaklar elindedir ve bunun da farkındadır; hatta tüm bu olanları ilk zincirle bağlanışındaki bir hataya bağlamayı reddeder.

67.

Gerçeklerin peşinden paten kaymayı yeni öğrenen acemi biri gibi koşuyor, üstelik bir de yasak yerde egzersiz yapıyor.

68.

Ev halkını koruyan tanrıya inanmaktan daha keyif veren ne olabilir!

69.

Kuramsal olarak eksiksiz bir mutluluk olanağı vardır: İçimizde yok edilemez bir varlık olduğuna inanmak, ve ona ulaşacağım diye çaba harcamamak.

70./71.

Yokedilemez tektir; insanların her biri tek başlarına bu yokedilemezdir; öte yandan bütün insanlarda ortak özelliktir; dolayısıyla insanları birbirine bağlayan eşi benzeri olmayan bir bağ vardır.

72.

Aynı insanda öylesine algılar vardır ki, birbirinden tamamıyla farklı olmasına rağmen aynı nesneyi konu alırlar; dolayısıyla bundan ancak aynı insanda farklı özneler olduğu sonucu çıkarmak gerekir.

73.

Kendi sofrasından düşen kırıntıları yiyor; bir süre için öbürlerinden daha tok hissediyor kendini, ama sofradan nasıl yenilir bunu unutuyor; ancak artık geride yenecek kırıntı da kalmıyor.

74.

Eğer sadece Cennet’te yok edilebilir olduğu düşünülen şeyler yok edilebilir idiyse, o zaman bu kesin değildir; yok eğer yok edilemiyorsa, o zaman biz yanlış bir inançla yaşıyoruz demektir.

75.

Kendini insanlığa bakarak sına. Şüphe edeni şüpheye, inananı inanca götürür bu.

76.

Şu duygu: “Burada demirlemeyeceğim”, ve anında kabarıp coşan ve insanı sarmalayan dalgaları hissediş.

Ani bir değişim. Tetikte, ürkek, ümitli dolanıyor cevap sorunun çevresinde, bakışlarını ümitsizce sorunun yanma yaklaşılmaz yüzünde gezdiriyor, en anlamsız yollar boyunca onu izliyor, yani, cevaptan alabildiğince uzağa giden yollar boyunca.

77.

İnsanlarla iç içe olmak, insanı kendini gözlemlemeye götürür.

78.

Bir dayanak olmaktan çıkınca özgürleşir ruh ancak.

79.

Şehvani sevgi ilahi aşka gözlerimizi kapar; kendi başına yapamaz bunu, ama bilmeden içinde ilahi aşktan bir parça taşıdığından yapabilir.

80.

Gerçek bölünemez, bu yüzden kendini tanıyamaz; her kim onu tanımak isterse bir yalan olmak zorundadır.

81.

Hiç kimse eninde sonunda kendisine zarar verecek bir şeyi isteyemez. Kimi insanda böyle bir durum görünüyorsa -belki de herkeste var bu görünüm- nedeni, o insanın içindeki iki ayrı kişiden birinin kendisine yararlı bir istekte bulunmasına karşın, bu isteğin karar verilirken yarı düşüncesine başvurulan ötekisine zarar vermesidir. İnsan, ancak karar sırasında değil, daha başlangıçta içindeki ikinci kişinin tarafını tuttuysa, ilk kişi ve onunla birlikte söz konusu istek de silinip gider.

82.

Neden sürekli *İlk Günah’tan* ötürü yakınıp dururuz? İlk Günah yüzünden değil, Hayat Ağacı‘ndan ötürü kovulduk Cennet’ten, onun yemişlerinden yemeyelim diye.

83.

Sadece Bilgi Ağacı‘nın yemişlerini yediğimiz için değil, Hayat Ağacı‘nın yemişlerinden hâlâ yemediğimiz için günahkârız. İçinde bulunduğumuz durumdan dolayı günahkârız, İlk Günah’tan değil.

84.

Cennet’te yaşamak üzere yaratılmıştık, ve Cennet bize hizmet etmek için düzenlenmişti. Sonra yazgımız değiştirildi; Cennet’in yazgısında da bir değişiklik oldu mu, bu hiçbir yerde belirtilmiyor.

85.

Kötü, belirli geçiş durumlarında insan bilincinin saçtığı bir ışındır. Sadece görünüş olan tamamıyla duyular dünyası değil, fakat ondaki Kötü‘dür; ne var ki bu, bizim gözümüzdeki duyular dünyasını oluşturur.

86.

İlk Günah’tan beri İyi ve Kötü‘yü ayırt etme yeteneğimiz aşağı yukarı birbirine eşittir; ama yine de bu konuda hemcinslerimizden üstünlüğümüzü burada ararız. Ama işte gerçekte bu İyi ve Kötü bilgisinin çok ötesinde gerçek farklılıklar başlar. Bunun aksi bir görünüm olması şuna dayanıyor: Kimse sadece bilmekle hoşnut olamaz, aynı zamanda bilgisine uygun olarak davranmak ister. Ancak, bunu yapabilecek güçle donatılmamıştır, dolayısıyla kendini yok etmeye yazgılıdır, gerekli gücü ele geçirememe riski bile onu engelleyemez, ama son denemeyi yapmaktan başka bir şey de kalmamıştır ona. (Bilgi Ağacı‘nın yemişlerini yeme yasağının çiğnenmesine karşı ölümle tehditte yatan saklı anlam budur; belki eceliyle ölümün, başlangıçtaki anlamı da buydu.) Şimdi bu yapmaya korktuğu bir hamledir; İyi ya da Kötü bilgisinden vazgeçmeyi bile yeğler (“İlk Günah” terimi, kaynağını bu korkudan alır); ama bir kere olmuş olan iptal edilemez, sadece belirsizleştirilebilir. İşte bu amaçla birtakım mazeretler uydurulur. Tüm dünya böylesi mazeretlerle doludur, hatta gözle görülür bütün dünya bir anlık huzur arayan insanın kendini haklı çıkarmasından başka bir şey değildir belki de. Bilginin önceden verildiği gerçeğini bozma, bilgiyi ulaşılacak bir amaca dönüştürme çabası.

87.

Giyotin gibi bir inanç, onun kadar ağır, onun kadar hafif.

88.

Ölüm, sınıf duvarında asılı *İskender'in Savaşı*[2] adlı tablonun bir röprodüksiyonu gibi önümüzde duruyor. Yapmamız gereken, daha bu yaşamda eylemlerimizle, tabloyu karanlığa gömmek, ve hatta ortadan silip atmaktır.

89.

(Defterin bu sayfası kayıp)

90.

İki olanak: Kendini sonsuz küçültmek ya da sonsuz küçük olmak. Birincisi mükemmellik, yani eylemsizliktir; ikincisi başlangıç, yani eylemdir.

91.

Sözcüklerin yol açtığı karmaşadan kurtuluş: Etkin olarak yok edilecek olanın, ilk önce sıkıca kavranmış olması gerekir; ufalanıp dökülen ufalanıp dökülür, ama yok edilemez.

92.

Putlara tapınmanın ilk nedeni, kuşkusuz nesnelerden korku, ama, buna bağlı olarak, nesnelerin gerekliliğinden korku, ve buna bağlı olarak nesnelere karşı sorumluluktan korkuydu. Bu sorumluluk öylesine dayanılmaz bir şekilde ortaya çıktı ki, insan onu bir tek olağanüstü insanın omuzlarının üstüne yıkmayı göze alamadı, çünkü bir tek aracı da insanın sorumluluğunu azaltamayacaktı, yalnızca bir tek varlıkla ilişkisi, gereğinden fazla sorumluluğu insanın bir yük gibi sırtında taşımasına yol açacaktı, işte bundan dolayı her nesnenin sorumluluğu nesnenin kendisine verildi, daha da ileri gidilerek nesneler insanlardan en çok sorumlu tutuldular.

93.

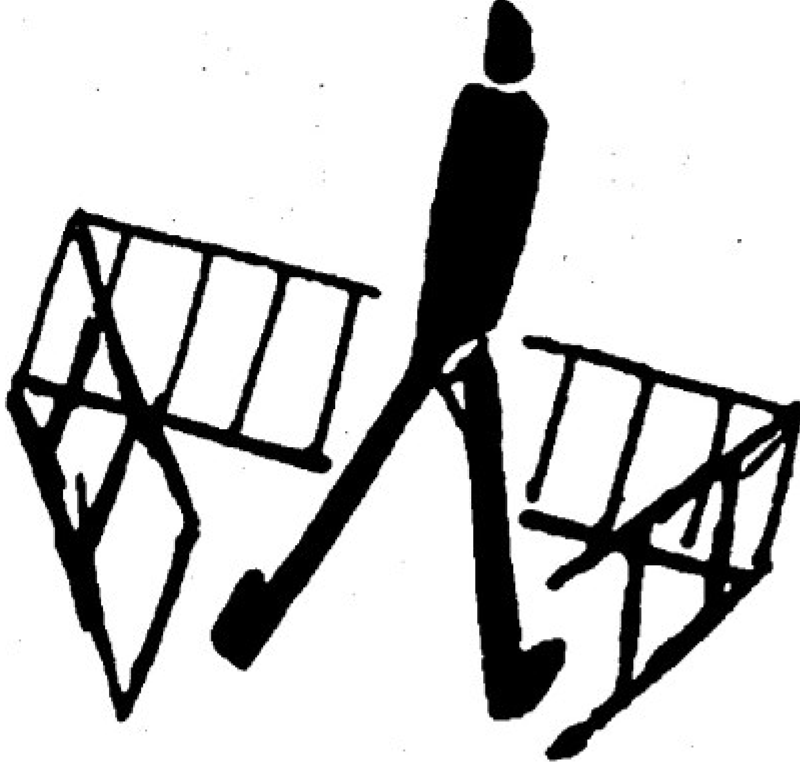
Son kez ruhbilim!

94.

Yaşamının daha başlangıcında iki ödev: Giderek çevreni daraltmak, ve kendini bu çevre dışında gizleyip gizlemediğini sürekli denetlemek.

95.

Kötü, bazen insanın elinde bir alet gibidir; bilinsin ya da bilinmesin, eğer insan bunu yapmak istiyorsa, kaldırılıp bir kenara konulmasına ses çıkarmaz.

96.

Bu yaşamın hazları, yaşamın kendi hazları değil, ama bizim daha yüce bir yaşama yükselme korkumuzun hazzıdır; bu yaşamın eziyetleri yaşamın kendi ıstırapları değil, ama bu korkudan dolayı kendimize yaptığımız eziyettir.

97.

Sadece burada ıstırap ıstıraptır. Bu demek değildir ki, burada ıstırap çekenler bir başka yerde de çektikleri ıstıraptan ötürü ödüllendirilecek; bunun anlamı, bu dünyada ıstırap denen şeyin bir başka dünyada

değişmeyip, yalnız karşıtından bağımsız kılınacağı ve mutluluğa dönüşeceğidir.

98.

Evrenin sonsuz genişlikte ve zenginlikte tasarlanması, zahmetli bir yaratışla özgür bir içe bakışın en aşırıya vardırılmış alaşımının sonucudur.

99.

Ebedi yaşamın bir vakit sürdürüldüğüne ilişkin olup, zamana bağımlılığımızı haklı gösteren en güçsüz inanış bile, günahkârlık içinde yaşadığımıza ilişkin şimdiki en merhametsiz inançtan ne kadar daha çok iç bunaltıcıdır.. Ancak, saflığı içinde ikincisi bütünüyle kapsayan birinci inanışa katlanma gücüdür ki, inancın ölçüsünü oluşturur.

Birçokları, ilk büyük aldatışın yanında, her durumda kendi bireysel durumları için küçük çapta özel bir aldatışın düzenlendiği, üstelik de bunun onların yararı düşünülerek yapıldığına inanır, örneğin, sahnede bir aşk-oyunu canlandırılıyorsa, kadın oyuncunun, oyundaki sevgilisine yapmacık gülümsemesinin dışında, üst galeride belirli bir seyirciye sinsi sinsi gülümsediği kanısındadır. Bu böyle sürer gider.

100.

Şeytani olana ilişkin bir bilgi olabilir, ama içinde inanç bulunamaz, çünkü ortada görünenden daha fazla şeytani olan yoktur.

101.

Günah her zaman açıktan açığa gelir ve aranda duyularla kavranabilir. Kökleri üzerinde yürür ve tanınmak için sökülüp çıkarılması gerekmez.

102.

Çevremizdeki acıların tamamını bizim de çekmemiz gerekiyor. Hepimizin ortak bir vücudu yoktur, ama ortak bir büyüme yolumuz vardır, ve bu ise, şu ya da bu biçimde, acılar içinden götürür bizi. Nasıl ki çocuk belli bir gelişim sonucu yaşamın tüm evrelerinden geçer (her evre de istek ve korku bakımından bir önceki için erişilmez görünür aslında), yaşlanır ve sonunda ölürse, biz de bunun gibi (insanlıkla aramızdaki bağ, kendimizle aramızdaki

bağdan güçsüz değildir), yaşadığımız dünyanın tüm acılarından geçerek gelişiriz. Bu konuda adalete yer yoktur, acılardan ürkmeye ya da acıları üstünlük olarak nitelemeye de yer yoktur.

103.

Dünyanın acılarından uzak tutabilirsin kendini, böyle yapmakta özgürsün ve senin doğana kalmıştır bu, ama kaçınabileceğin bir acı varsa işte bu da belki bu kendini uzak tutuştur.

104.

İnsan özgür irade sahibidir, ve bu üç bakımdandır:

Birincisi, bu yaşamı istediği zaman özgürdü; şimdi, kuşkusuz, geriye dönemez artık, çünkü bir zamanlar bu yaşamı arzulayan kişi değil artık, bir zamanlar arzulamış olduğunu yaşayarak gerçekleştiriyor olması dışında.

İkincisi, yaşamı boyunca ilerleyeceği yolu ve biçimi seçebilmesi bakımından özgürdür.

Üçüncüsü, yeniden dünyaya geleceğini düşünerek, tüm koşullar altında yaşam ve böylelikle kendine varan yolu bulmayı arzulaması bakımından özgürdür, ancak, bir tercih işi olmasına karşın, bu yaşamın dokunulmadık hiçbir köşesini bırakmayacak kadar labirent biçiminde olacaktır bu yol.

Özgür iradenin üç görünüşüdür bu, ama üçü de aynı zamanda var olduğundan, bir birlik oluştururlar, ve temelde öylesine tam bir birliktir ki, burada özgür olsun ya da olmasın, hiçbir iradeye yer yoktur.

105.

Bu dünyanın baştan çıkarma aracı ile bu dünyanın sadece bir geçiş olduğuna ilişkin güvence, bir ve aynı şeydir. Böyle olması da gerekir, çünkü dünya ancak bir yoldan yaratabilir bizi ve bu da gerçeğe uygun düşer. Ama işin berbat yanı, ayartı başarıya ulaşınca biz güvenceyi unuturuz, ve böylece İyi bizi kandırıp Kötü‘nün kucağına atar, kadının bakışıyla bizi yatağına çağırması gibi.

106.

Alçakgönüllülük, yalnız başına umutsuzluk içinde kıvranan kişi de içinde olmak üzere, insanla hemcinsi arasında en güçlü ilişkiyi sağlar, yeter ki tam ve sonsuz bir alçakgönüllülük olsun bu. Bunu yapabilir çünkü tapınmanın gerçek dilidir, hem tapınmanın kendisi, hem de birleşmelerin en güçlüsüdür. İnsanın hemcinsiyle ilişkisi tapınmasıyla ilişkidir, insanın kendi kendisiyle ilişkisi çabayla ilişkidir; tapınmadan çaba gösterme gücü de elde edilir.

Sen, aldatmacadan başka bir şey bilebilir misin? Aldatmaca yok edilse bile, sen hiçbir zaman oraya bakmamalısın, yoksa bir tuz sütununa dönüşürsün.

107.

Herkes A.‘ya karşı pek nazik; yoksa şahane bir bilardo masası iyi oyunculardan bile titizlikle saklanır da sonra o büyük oyuncu çıkagelir, masanın zeminini dikkatle inceler, oyunda vaktinden önce işlenecek bir hataya göz yummaz; ama sonra kendisi oynamaya başlayınca, alabildiğine küstahlaşarak yapmadığını bırakmaz, işte böyle birine davranılır gibi tıpkı.

108.

“Ama sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi işine döndü.” Belki de hiçbirinde geçmez ama, açık seçildikten yoksun eski hikâyeler yığınından kulağımıza tanıdık gelen sözlerdir bunlar.

109.

“İnanç yoksunu olduğumuz söylenemez. Sadece yaşıyor olmamız bile, tüketilemeyecek bir inanç-değeridir.”

“Neresindeymiş bunun inanç-değeri? Yaşamamak elde değil ki.”

“İşte inancın insanı çıldırtacak kadar büyük gücü, bu ‘*elde değil ki*‘dedir, bu olumsuzlamada açığa vurur kendini.”

Evden çıkıp gitmen gereksiz. Masa başında kal ve bana kulak ver. Kulak vermesen de olur, sadece bekle. Beklemesen de olur, tamamen sessiz ve yalnız ol. Dünya maskesini düşüresin diye, kendini sana sunacaktır; başka bir şey gelmez elinden, cazibeye kapılmış, ayaklarının dibinde kıvranıp duracaktır.

“O”

(1920 günlüğünden aforizmalar)

6 Ocak

O’na yaptığı her şey olağanüstü yeni geliyordu. Eğer hayatın tazeliğinden yoksunsa, o zaman kaçınılmaz olarak -biliyor bunu- cehennemin eski çukurundan kalan bir nesnenin esas değerine sahiptir. Ama bu tazelik aldatıyor O’nu; bu gerçeği unutmasına, yahut ona omuz silkmesine ya da onu acısız kabullenmesini sağlıyor. Çünkü her şeye karşın, bugün, ilerlemenin daha da ileriye gitmek için yola koyulduğu şimdiki bugündür, yani bugünkü gündür.

9 Ocak

Bir batıl inanç, bir ilke ve yaşamın kendini gerçekleştirmesine izin verilmesi: Kötülüklerin cenneti geçilerek erdemin cehennemine ulaşılıyor: En kolayı batıl inanç…

10 Ocak

Dilim şeklinde bir parça, başının arka kısmından kesip çıkarılıyor. Güneş o boşluktan içeri bakıyor ve onunla birlikte tüm dünya. Bu O'nu sinirlendiriyor, yaptığı işe olan dikkatini dağıtıyor, üstelik *oyunun* dışında bırakılanın özellikle kendisi olması sinirine dokunuyor.

Bir sonraki gün tutukluluğun değişmeden sürmesi, hatta daha da sıkılaşması, hatta hiç bitmeyeceğinin kesinlikle belirtilmesi bile, kesin özgürlük önsezisinin yürütüldüğü anlamına gelmez. Aksine, bütün bunlar kesin özgürlüğün zorunlu bir ön koşulu olabilir.

Hiçbir zaman, yeterince hazırlanmış olmuyor, ama bunun için kendisini suçlayamaz, çünkü her dakika hazır olunmasını amansızca isteyen bir hayatta insan hazırlanmaya ne zaman vakit bulabilir? Zaman olsa bile, görevini bilmeden önce insan nasıl hazırlanabilir, bir başka deyişle, herhangi bir doğal ehli olabilir, yapay olarak hazırlanmış herhangi bir işin? İşte bu sebepten dolayı uzun zaman önce iflas etti; yeterince tuhaf, ama aynı zamanda yeterince avutucu, bu, kendisi için en az hazırlandığı durumdu.

Arşimet noktasını buldu, ama kendisine karşı kullandı onu; anlaşılan bu koşulla keşfetmesine izin verilmişti.

13 Ocak

Yaptığı her şey olağanüstü geliyordu ona, ama aynı zamanda, akıl almaz yenilik sağanağından dolayı olağanüstü acemi; hatta katlanılması güç, geçmişte kendi yerini bulmaktan yoksun, soy zincirini kesen, dünyanın o zamana dek en azından sezilebilen müziğini ilk kez en derin kaynağından söküp atan şeyler, olarak da geliyor. Bazen küstahlığa kapılıp, kendisinden daha çok dünya için kaygılanıyor.

O, kendini bir tutukevine teslim edebilirdi. Bir tutuklu olarak ölmek - bu yaşamın bir amacı olabilirdi. Ama parmaklıklı bir kafesin içindeydi. Dünyanın gürültü patırtısı parmaklıkların arasından içeri akıyordu, sanki evmiş gibi vurdumduymaz ve zorbaca; tutuklu gerçekte özgürdü, her şeye katılabilirdi, dışarda olan biten hiçbir şeyi kaçırmıyordu, hatta kafesten çıkabilirdi, her şeyden önce parmaklıklar birbirinden metrelerce uzaktaydı, yani tutuklanmış bile değildi.

Öyle bir duygu var ki içinde, salt yaşıyor olması kendi yolunu tıkıyor. Ama yine bu engellemeden, yaşamakta olduğu kanıtını çıkarıyor.

14 Ocak

O, kendini tanıyor; başkalarına inanıyor; bu çelişki her şeyini bir testere gibi doğruyor.

O, ne cüretkâr, ne de pervasız. Ürkek de değil. Özgür bir yaşam onu korkutmazdı. Ama böyle bir yaşam ihsan edilmedi ona, ama bu da tasalandırmıyor onu, doğrusu kendisi için tasalanmıyor bile. Ama hiç tanımadığı birisi var ki, sürekli onun için, sadece onun için tasalanıyor. Birisinin kendine yönelik tasaları, özellikle bu tasaların sürekli olması, yalnızlık anlarında işkence eden bir baş ağrısı yapıyor onda.

O, bir Dağılış içinde yaşıyor. Elementleri, avare avare dolaşan o kalabalık dünyanın çevresinde başıboş dolanıp duruyor. Arada sırada, sırf kendi odası da bu dünyaya ait olduğu için, uzaktan uzağa onları görüyor. Onlar için nasıl sorumlu olması beklenebilir ondan?

Buna artık sorumluluk denilebilir mi?

O’nun her şeyi, bir lokantada kendisine hizmet edilmesi gibi en sıradan şeyi bile, polisin yardımıyla zorla elde etmesi gerekiyor. Bu, hayatın bütün konforunu alıp götürüyor.

17 Ocak

Kendi alın kemiği kendi yolunu tıkıyor. (Kendi alnına toslayarak alnını kana buluyor.)

O, kendini bu dünyada hapsedilmiş hissediyor, kuşatılmış hissediyor kendini; tutuklunun üzüntüsü, acizliği, hastalığı, çılgın kuruntuları onun içinde de infilak ediyor; hiçbir avuntu onu avutamaz, *salt* avuntu olduğu için, tutsaklığın hayvani gerçeğine karşı nazik ve baş ağrıtan bir avuntu olduğu için. Ama eğer gerçekten ne istediği sorulsa, cevap veremez, çünkü -bu onun en sağlam delillerinden biri- özgürlük fikrine sahip değil.

Bazıları ıstırabın varlığını güneşi göstererek reddeder; o ise ıstırabı göstererek güneşin varlığını reddediyor.

İki düşmanı var; birincisi arkasından, köklerinden sıkıştırıyor onu; ikincisi ise önündeki yolu sürgülüyor. İkisiyle de mücadele ediyor. Gerçekte birincisi ikincisiyle mücadelesinde onu destekliyor, çünkü onu ileriye doğru itmeyi istiyor, ve aynı şekilde ikincisi birincisiyle mücadelesinde onu destekliyor; çünkü onu geriye doğru sürüyor. Ama bu ancak kuramsal olarak böyle; çünkü sadece iki düşman değil var olan, kendisi de var, ve onun niyetinin ne olduğunu kim gerçekten bilebilir?

Bir sürü yargıcı var, ağaca tüneyen kuş ordusuna benziyorlar. Sesleri birbirine karışıyor, makam ve yetki sorunları içinden çıkılamayacak denli karışık, ve makamlar sürekli değişiyor. Ama bununla beraber insan onların arasından bireyleri ayırt edebilir (örneğin, içlerinden biri, kurtuluşa kavuşmak için sadece İyi'nin safına geçmenin yeteceğini, bunun için ne geçmişe ve hatta ne geleceğe başvurulamayacağı görüşünü savunuyor..)

Çoğunlukla uzun sürelerle duraklayan ama esasında sonsuzca süren, kendisinin ve başkasının, ama tüm hayatın eziyet eden, ağır aksak, dalga benzeri devinimi ona işkence ediyor. Çünkü bu ona sonsuz düşünme zorunluluğu getiriyor. Bazen bu işkence olayların önünde gidiyor gibi geliyor ona. Arkadaşının çocuğu olacağını öğrendiği zaman, bu doğum için kendi düşüncelerinde zaten acı çekmiş olduğunu fark ediyor.

İki şey görebiliyor: birincisi, nefsin taşmalarından, araştırmalarından, yansımalarından ve serinkanlı düşünmelerinden oluşuyor, ki bunlar yaşam dolu ve bir tür haz duygusu olmadan olması imkânsız. Bunların sayıları ve olasılıkları sonsuzdur; bir tahta biti bile içine yerleşmek için nispeten daha

geniş bir yarığa ihtiyaç duyar, ama söz konusu işler için yere gerek duyulmaz; küçücük bir yarık bulunamasa bile, binlerce ve on binlercesi birbirleriyle içice geçerek yaşayabilirler. Bu birinci şey.

Ama ikincisi, insanın hesap vermeye çağırıldığı, ama ağzını açıp tek bir ses bile çıkaramadığı, gerisin geriye tekrar gözlerin vs. kucağına fırlatıldığı, ama artık bütün bunların fayda etmediğini anlayıp aralarında dolaşmasının imkânsız olduğunu fark ederek kendisini bıraktığı ve dudaklarda bir lanetle gömüldüğü andır.

2 Şubat

Thames kenarında yaz mevsiminde bir pazar gününü canlandıran tabloyu[3] anımsıyor. Bütün genişliğiyle ırmak, baraj kapısının açılmasını bekleyen kayıklarla doluydu. Kayıkların hepsini, açık renk ince giysiler giymiş şen şakrak gençler doldurmuş; kayıklara sere serpe uzanmışlar, kendilerini sıcak havaya ve suyun serinliğine bırakmışlardı. O kadar ortak şeyleri vardı ki, neşeli halleri ayrı ayrı kayıklarla sınırlı değildi; şakalaşmalar ve kahkahalar kayıktan kayığa yayılıyordu.

Ansızın kendini kıyıdaki çimenlikte -tabloda kıyılar pek belirgin değildi ve her taraf kayıklarla doluydu-ayaktayken düşündü. Şenliği seyrediyordu; gerçekte bir şenlik değildi, ama yine de şenlik denilebilirdi. Doğal olarak içinde şenliğe katılmak için büyük bir arzu duyuyordu, hatta bunu deniyordu da, ama şenliğin dışında kaldığını kabullenmeye zorluyordu onu içindeki bir şey, oraya uygun olması imkansızdı onun için; bunun için öylesine büyük bir hazırlık gerekirdi ki, sadece bu pazar değil, ama uzun yılların, hatta ömrünün geçmesi gerekirdi; ve hatta zaman dursa, yine de başka bir sonucu elde etmesi imkânsız olurdu; tüm soyunun, yetişme tarzının, bedensel gelişiminin başka türlü olması gerekirdi.

Yani gezintiye çıkmış bu insanlardan öylesine uzaklaştırılmıştı ki, ama bütün bunlara rağmen yine de çok yakındı onlara; bu da anlaşılması çok daha zor bir şeydi. Onlar da, her şeyden önce, onun gibi insandı, insani olan hiçbir şey büsbütün yabancı olamazdı onlara; dolayısıyla iyice kurcalandı mı, ona hükmeden ve onu ırmaktaki şenliğin dışında bırakan duygunun kayıktakilerin içinde de yaşadığı, ama kuşkusuz onlara hükmetmekten çok uzakta olup varlıklarının çok karanlık köşelerinde hayaletler gibi gezindiği saptanabilirdi.

Dünyada korku, acı ve yalnızlığın varlığını algılayabiliyor, ama bunları da yüzeye sürtünüp geçerlermiş gibi bulanık, genel duygular olarak anlayabiliyor. Bütün öbür duyguları yok sayıyor; bizim duygu olarak nitelendirdiklerimizi o salt kuruntu, peri masalı, ve anılarımızın ve bilgilerimizin yansıması olarak görüyor. Başka türlü nasıl olabilirdi ki, diye düşünüyor, çünkü duygularımız, bırakalım olayların karşılarına çıkmayı, onlara asla yetişemiyorlar bile. Akıl almaz bir hızla kuşlar gibi gelip geçen olaylardan önce ya da sonra yaşıyoruz duyguları; onlar düşsü kurgulardırlar

ve sadece bizimle sınırlıdırlar. Gece yarısının ıssızlığında yaşıyoruz, gün doğumunu ve gün batımını doğuya ve batıya dönerek hissediyoruz.

Zayıf dayanma gücü, belirsiz yetişme tarzı ve bekârlık, inançsızı yaratır, ama her zaman değil; inançsızlıklarını saklamak için birçok inançsız evlenir, en azından ideal anlamda bir inançlı olur çıkar.

15 Şubat

Sorun şu: Yıllar önce bir gün, tabii oldukça üzgün bir halde, Laurenziberg[4] yamaçlarında oturuyordum. Yaşamdan dilediklerimi gözden geçiriyordum. En önemli ya da bana en çekici geleni, bir yaşam görüşü kazanma dileğiydi (ve -bu tabii ki onun zorunlu bir kısmıydı- yazarak bu hayat görüşünün doğruluğuna başkalarını ikna etmekti); öyle ki yaşam yine kendi doğal, keskin iniş çıkışlarını koruyacak ama aynı zamanda aynı açıklıkta bir hiç, bir rüya, bir boşlukta dolanıp duruş olarak kabul edilecekti. Güzel bir dilekti belki, ama eğer doğru dürüst dilemiş olsaydım onu. Diyelim ki, binbir çabayla elde edilmiş üstün bir ustalıkla bir masayı çatmak dileği gibi olsaydı, ama aynı zamanda hiçbir şey yapmamak, ama öte yandan insanların, “çekiç sallamak onun için bir hiçti” değil de “çekiç sallamak onun için gerçekten çekiç sallamaktı, ama aynı zamanda bir hiçti” diyecekleri bir şeydi, bu vasıtayla çekiç sallayış daha da gözü pek, daha da kararlı, daha da gerçek ve, ne bileyim, daha da çılgınca bir hale gelirdi. Ama bu şekilde bir dilekte bulunamazdı, çünkü dileği dilek değildi, bir savunmaydı sadece, hiçliğe yer bulunması, bu hiçlik’e, ilk bilinçli adımlarını yeni yeni atmaya başladığı ama şimdiden kendisinin bir öğesi olduğunu hissettiği bu boşluğa bir canlılık verme isteğiydi. İşte o an gençliğin aldatıcı dünyasına bir tür elvedaydı; gerçi gençlik onu hiçbir zaman doğrudan doğruya aldatmamıştı, ama çevresindeki otoritelerin sözleriyle aldanmasına neden olmuştu. Ve böylece “dileğinin” zorunluğu ortaya çıkmıştı.

Yalnız kendi kendisini kanıtlayabiliyor, tek kanıtı kendisi, tüm düşmanları anında alt ediyor onu, ama onu yalanlayarak değil (o yalanlanamaz) kendilerini kanıtlayarak.

İnsanların birlikteliği şuna dayanır: İnsan, kendi varlığının gücüyle aslında kendi içlerinde yadsınamaz olan başkalarının yadsıyormuş gibi görünür; bu da o insanlar için tatlı ve rahatlatıcı, ama gerçeklikten, ve dolayısıyla süreklilikten hep yoksun.

Bir zamanlar anıtsal bir topluluğun bir parçasıydı. Yüksek bir merkezin çevresinde, inceden inceye düşünülmüş bir düzenle, askerliği, sanatları, bilimleri ve elsanatlarını temsil eden simgesel figürler dizilmişti. Bu çok sayıda figürlerden biri de oydu. Şimdi ise topluluk dağılalı uzun bir süre oldu, en azından o, topluluktan ayrıldı ve kendi yolunda ilerliyor. Artık

uzunca bir süredir eski mesleği bile elinde yok, hatta bir zamanlar neyi temsil ettiğini bile unutmuştur. Galiba asıl işte bu unutuş bir çeşit hüzüne, güvensizliğe, huzursuzluğa, kaybolup giden zamanların, şimdiki zamanı bulandıran, bir çeşit özlenmesine yol açıyor. Ama yine de bu özleyiş, insanın yaşama gücünün önemli bir öğesidir, ya da belki de o gücün ta kendisidir.

Kendi kişisel hayatı için yaşamıyor o, kendi kişisel düşünceleri için düşünmüyor. Ona öyle geliyor ki, bir ailenin zorlamasıyla yaşıyor ve düşünüyor; bu aile onun düşünme gücünden ve canlılığından daha fazlasına sahip, ve o bu aile için, kendisinin bilmediği bir yasaya uygun olarak, biçimsel bir gerekliliktir. Bu bilinmeyen aile ve bu bilinmeyen yasalardan dolayı serbest kalamıyor.

İlk günah, insanın yaptığı bu eski haksızlık, kendisine haksızlık yapıldığı, ve ilk günahın kendisi üzerinde işlendiği hakkındaki bitmek bilmeyen şikayetlerinde bulunuyor.

İki çocuk, altı yaşlarında bir oğlan çocuğuyla, pahalı giyimli yedi yaşında bir kız, Casinelli'nin[5] vitrini önünde bir aşağı bir yukarı dolanıyor, Tanrı'dan ve günahtan konuşuyorlardı. Arkalarında durdum. Kız, galiba bir Katolik'ti, tek gerçek günahın Tanrı'yı aldatmak olduğunu düşünüyordu. Çocuksu bir inatçılıkla oğlan, galiba bir Protestan'dı, insanları aldatmanın ya da hırsızlık yapmanın ne olduğunu sordu. "Onlar da büyük günah," dedi kız, "ama en büyüğü değil, sadece Tanrı'ya karşı işlenen günahlar en büyüktür; çünkü insanlara karşı işlenen günahlar için günah çıkartırız. Günah çıkarttığım zaman, hemen bir melek gelir ve arkamda durur; ama günah işlediğim zaman, şeytan gelir, arkamda dikilir, ama şeytan göze görünmez." Ve kız yarı ciddi konuşmaktan usanmış, şakadan topukları üzerinde döndü ve dedi ki: "Bak, benim arkamda kimse yok." Oğlan da döndü ve beni gördü: "Bak," dedi, duyup duymadığıma aldırmaksızın, belki de bunu hiç düşünmeksizin, "Benim arkamda şeytan dikiliyor." "Ben de görebiliyorum onu," dedi kız, "ama benim bahsettiğim o değil." Hiçbir avuntu istemiyor, onu istemediğinden değil - kim istemez ki bunu ? - ama avuntu peşinde koşmak, insanın yaşamını bu işe adaması, sürekli kendi varlığının kıyılarında ve neredeyse dışında yaşaması, kimin için avuntu aradığım güç bela anımsaması, ve bu yüzden etkili avuntuyu (etkili, yoksa gerçek avuntuyu değil, gerçek avuntu yoktur çünkü) ele geçirecek güçten bile yoksun bulunmak anlamına geldiği için.

Hemcinslerinin kendisine dikkatle bakmalarına karşı direniyor. (Hiç kimse, yanılmaz bile olsa, kendi bakış gücünün ve bakış tarzının elverdiğinden daha fazlasını göremez başkalarında. Ama o da -herkes gibi, ama daha aşırı bir şekilde- kendisini hemcinslerinin görüş alanlarının sınırları içine sınırlama dürtüsünü hissediyor, ki onu görebilsinler.) Robinson Crusoe adanın en yüksek, daha doğrusu en iyi görünebilecek noktasını, inatçılıktan, ya da alçak gönüllülükten, ya da korkudan, ya da bilmezlikten, ya da özlemden terk etmemiş olsaydı, kısa sürede mahvolup giderdi; ama gemilere ve onların güçsüz dürbünlerine bel bağlamayıp adasını baştan sona keşfetmeye ve onun zevkini çıkarmaya başladığından bu yana sağ kalabildi, ve sonunda, mantıksal açıdan zorunlu bir sonuç olmasa da, bulunup kurtarıldı.

19 Şubat

“Yoksunluğunu bir erdem yapıp çıkıyorsun.”

“Birincisi, herkes yapıyor bunu, ve ikincisi, bu tam da benim yapmadığım bir şey. Ben yoksunluğumu yoksunluk olarak alıkoyuyorum, bataklıkları kurutmuyor, onun sıtmalı buharı içinde yaşıyorum.”

“İşte sen bunu bir erdeme dönüştürüyorsun.”

“Daha önce dedim ya, herkes gibi. Hem bunu yalnız senin hesabına yapıyorum; benim dostum olarak kalman için kendi ruhumun yaralanmasını kabulleniyorum.”

Benim hücrem - benim hisarım.

Her şeyi yapmasına izin verilmiştir, kendini unutması dışında; böylece yine, her şey ona yasaklanmıştır; bütün’ün o anda gereksindiği şey dışında.

Bilincin sınırlanması, toplumsal bir gerekliliktir. Bütün erdemler kişisel, bütün kötülükler toplumsaldır; toplumsal erdem olarak görülen şeyler, örneğin aşk, bencil olmayış, özveri, “şaşılacak ölçüde” gücünü yitirmiş toplumsal kötülüklerdir sadece.

Çağdaşlarına söylediği “Evet ve Hayır” ile, onlara gerçekten söylemesi gereken “Evet ve Hayır” arasındaki fark, yaşam ile ölüm arasındaki farka benzetilebilirdi; her ikisinde de belli belirsiz kavrayabiliyor bunu.

Gelecek nesillerin bir kişi üzerinde verecekleri yargının, çağdaşlarının o kişi üzerinde verecekleri yargıdan daha doğru olmasının nedeni, o kişinin ölmüş olmasıdır. Ancak öldükten sonra kendi bildiğince gelişiyor insan, ancak yalnız kaldığı zaman. Baca-temizleyicisi için Cumartesi günü neyse, bir kişi için de ölmek odur; vücudunu yıkayarak kurumdan temizler. Çağdaşlarının mı ona, yoksa onun mu çağdaşlarına daha çok zarar verdiği açığa çıkar; ikinci durumda onun büyük bir adam olduğu anlaşılır.

Olumsuzlama gücü, insanın savaşçı yapısının en doğal dışavurumu; değişen, kendini yenileyen, çürüdükçe canlanan bu güce her zaman sahibizdir, ama cesarete değil; ve zaten yaşamın kendisi bir olumsuzlamadır, dolayısıyla olumsuzlamak onaylamaktır.

Ölen kişi, düşüncelerinin ölmesiyle ölmüyor. Ölüm, kişinin iç dünyasındaki bir olgudur (sadece bir düşünce olsa bile, dokunulmamışlığını korur), herhangi bir olgu gibi doğal bir olgudur, ne sevindirici, ne de acıklı.

“Bir çeşit ağırlık, herhangi bir olaya karşı güvenlikte olduğu duygusu, kendisi için hazırlanan ve sadece ona ait olan bir yatağın sezgisi onu doğrulup kalkmaktan alıkoyuyor; ama huzurlu yatmaktan da bir telaş alıkoyuyor onu, yataktan dışarı atıyor, bilinci, durmaksızın çarpan kalbi, ölüm korkusu ve onu yadsıma isteği rahat bırakmıyor - bütün bunlar yatmasına izin vermiyor, o da tekrar ayağa kalkıyor. Bu yatıp kalkmalar, ve yollarda yapılan bu üstünkörü, çabuk ve tesadüfi birkaç gözlem hayatını oluşturuyor.”

“Çizdiğin tablo iç karartıcı, ama yalnız temel yanılgıyı ortaya koyan çözümleme açısından. Bu o kadar böyle ki, insan kalkar, gerisin geriye düşer, tekrar kalkar, ve bu böylece sürüp gider, ama aynı zamanda -ve çok daha büyük bir gerçeklikle- bu tamamıyla başka türlü, çünkü insan Bir’dir, yani devinimde dinginlik, dinginlikte devinim vardır, ve bu ikisi ayrı ayrı insan teklerinde bir araya gelir, ve bu böylece sürüp gider, ta ki, gerçek yaşama varana kadar. Benim çizdiğim bu tablo da senin ki kadar yanlış, hatta belki de seninkinden daha aldatıcı. Gerçek şu ki, buranın dışında bizi yaşama götürecek bir yol yoktur, oysa bizi yaşamdan buraya getiren bir yolun olması gerekiyor. Görüyor musunuz, nasıl da yitirmişiz yolumuzu.”

Akıntıya, karşı yüzüyor; akıntı öylesine güçlü akıyor ki bazen, bir dalgınlık anında, içinde çırpındığı ıssızlığın ortasında ümitsizliğe kapılıyor; bir yetersizlik anında, öylesine sonsuzcasına gerilere sürüklenmiştir işte.

29 Şubat

Susamıştır, ve onu pınardan sadece bir çalılık ayırmaktadır. Ama iki parçaya bölünmüştür o: bir parçası bütün manzarayı görüyor, orada dikildiğini ve pınarın hemen yanıbaşında olduğunu görüyor; ama ikinci parçası hiçbir şeyin farkında değil, olsa olsa ilk parçasının her şeyi gördüğünü sezinliyor sadece. Hiçbir şeyin farkında olmadığı için de pınardan su içemiyor.

Dipnotlar

[1] e contrario: Bütünlükle karşıtlık içinde.

[2] İskender’in savaşı: Büyük bir olasılıkla, Altdorfer’in “Arbela Savaşı” adıyla da bilinen “İskender’in Zaferi (1539)” adlı tablosu.

[3] Büyük olasılıkla Edward John Gregory’nin “Boulter’s Lock, Sunday Afternoon (1895)” adlı yağlı boya tablosu.

[4] Laurenziberg: Prag yakınlarında bir tepe.

[5] Casinelli: Prag’da bir kitapçı dükkânı.